TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA - 52708

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Abdulkadir Uraloğlu tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Saygılarımla. 04.11.2026

Haydar ALTINTAŞ
İzmir Milletvekili

Türkiye genelinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan otobüslerin karıştığı ölümlü ve ağır yaralanmalı trafik kazaları, her yıl yüzlerce yurttaşımızın hayatını kaybettiği ve binlercesinin sakat kaldığı ağır bir can güvenliği krizine dönüşmüştür. Emniyet Genel Müdürlüğü ve kaza inceleme heyetlerinin teknik raporlarında; şehirlerarası otobüs kazalarının en temel nedeninin şoförlerin aşırı yorgunluğu, uykusuzluğu ve direksiyon başında uyuyakalması olduğu açıkça vurgulanmaktadır.

Karayolları Trafik Kanunu'na göre bir ticari araç şoförünün 24 saatlik süre içinde toplamda en fazla 9 saat, kesintisiz ise en fazla 4,5 saat araç kullanabilmesi ve ardından dinlenmesi yasal bir zorunluluktur. Ancak sektörde faaliyet gösteren birçok otobüs firmasının maliyet düşürmek amacıyla uzun mesafeli hatlarda çift şoför yerine tek şoför çalıştırdığı, şoförlerin dinlenmesine izin vermeden peş peşe sefere çıkardığı bilinmektedir. Bu kural ihlalini gizlemek amacıyla; araçlardaki dijital takograf cihazlarına mıknatıs takılarak cihazın devre dışı bırakıldığı, yedek şoförün ehliyet/takograf kartının sahte şekilde cihaza okutulduğu veya takograf verilerinin silindiği yönünde yaygın tespitler bulunmaktadır.

Firmaların kâr hırsı, şoförlerin prim veya sefer başına dayalı güvencesiz çalışma rejimine mahkûm edilmesi ve terminal çıkışları ile otoyol denetim istasyonlarındaki kontrollerin yetersiz kalması, her gün milyonlarca yolcumuzun hayatını piyango şansına terk etmektedir.

Bu çerçevede;

1. 2025 ve 2026 yıllarında Türkiye genelinde şehirlerarası yolcu otobüslerinin karıştığı toplam trafik kazası sayısı kaçtır? Bu kazalarda hayatını kaybeden ve yaralanan yolcu ve mürettebat sayısı nedir?
2. Söz konusu dönemde meydana gelen kazaların kaçında kazanın birincil sebebinin şoförün uykusuzluğu, yorgunluğu veya yasal sürüş süresini aşması olduğu belirlenmiştir?
3. 2026 yılı içerisinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Emniyet/Jandarma birimlerince şehirlerarası otobüslere yönelik yapılan denetimlerde takograf

manipülasyonu yaptığı (mıknatıs kullanma, sahte kart okutma, süreyi aşma vb.) tespit edilen otobüs ve şoför sayısı kaçtır? Bu ihlaller nedeniyle yetki belgesi askıya alınan veya iptal edilen otobüs firması var mıdır?

4. Takograflara mıknatıs takılması gibi hileleri anlık olarak tespit edebilen 'Akıllı Takograf' (Smart Tachograph / Gen2) sisteminin tüm şehirlerarası yolcu otobüslerinde zorunlu hale getirilmesine yönelik takvim nedir?
5. Otobüs firmalarının sefer planlamalarında çift şoför bulundurma zorunluluğunu U-ETDS (Ulaştırma Elektronik Takip ve Denetim Sistemi) üzerinden anlık ve biyometrik (yüz tanıma veya parmak izi) doğrulama ile denetleyecek bir teknolojik altyapı kurulması planlanmakta mıdır?
6. Şehirlerarası otobüs şoförlerinin çalışma koşullarını iyileştirecek, sefer başı ve prim usulü çalıştırmayı yasaklayarak insanca yaşanabilir sabit ücret ve zorunlu dinlenme tesisleri standartlarını güvenceye alacak bir sektörel denetim protokolü yürürlüğe konulacak mıdır?